

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ ЯК ЧИННИК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

ТКАЧУК О.В., к.е.н., доцент, Центральноукраїнський національний технічний університет,

В умовах децентралізації управління особливої актуальності набувають питання пошуку і впровадження ефективних механізмів інтенсифікації соціально-економічного розвитку територій. Одним з таких механізмів, який довів свою ефективність у багатьох розвинених країнах світу, є формування регіональних інноваційних кластерів – інноваційно-інтегрованих структур, здатних забезпечити значний синергетичний ефект завдяки оптимальному поєднанню фінансових, трудових, матеріальних, інформаційних та інших ресурсів відповідної території.

Під кластером розуміється мережа незалежних виробничих та (або) сервісних фірм, включаючи їх постачальників, творців технологій і ноу-хау (університети, науково-дослідні інститути, інжинірингові компанії), з'єднуючих ринкових інститутів (брокери, консультанти) і споживачів, що взаємодіють між собою у рамках єдиного ланцюжка створення вартості [1].

Як відзначає Л.І. Федулова, подолання відставання в інноваційному розвитку районів, міст і регіонів у цілому можливо тільки за рахунок посилення підприємницької діяльності в інноваційній сфері та завдяки чітким механізмам взаємодії інноваційного простору: держави, бізнесу й центрів знань [2].

Необхідно підкреслити, що під час децентралізації управління найважливішим принципом виступає субсидіарність, яка передбачає передачу повноважень на прийняття рішень з центрального на нижчі організаційні рівні з відповідним фінансовим забезпеченням [3].

Надання органам місцевого самоврядування різного рівня права ухвалювати рішення стосовно переданих їм повноважень з урахуванням особливостей конкретної території обумовлює зростання їх ролі й розширення функцій у сфері формування інноваційних кластерів як чинника активізації

соціально-економічного розвитку. Такі функції повинні здійснюватися у трьох основних площинах:

1) Організаційно-нормативне забезпечення (включення до стратегій і програм соціально-економічного розвитку територій такої складової, як формування інноваційних кластерів у пріоритетних для економіки регіону галузях, реалізація цільових програм щодо створення інноваційно-інтегрованих структур різних типів тощо).

2) Інформаційно-аналітичне забезпечення (грунтовний аналіз соціально-економічної ситуації в регіоні, стану та тенденцій інноваційного розвитку з метою обґрунтування доцільності створення кластерних об'єднань, визначення їх галузевої спрямованості, сприяння створенню інформаційно-консультативних центрів для учасників кластерних об'єднань, здійснення моніторингу ефективності функціонування інноваційних кластерів та ін.).

3) Фінансово-інвестиційне забезпечення (реалізація інвестиційних проектів, фінансування програм розвитку тощо).

В цілому, виділяють такі джерела фінансування регіональних кластерів: по-перше, фінансування за рахунок державних фондів сприяння розвитку кластера (державні програми сприяння діяльності кластерів, кошти регіональних та місцевих організацій сприяння економічному розвитку, доходи від отримання державних замовлень, зокрема, національні та міжнародні тендери); по-друге, недержавне фінансування (внески учасників, надходження від кластерних послуг, кредитні ресурси фінансових установ, венчурний капітал, спонсорські кошти великих компаній, послуги дорадництва, гранти тощо) [4].

Слід відзначити, що процес формування та розвитку регіональних інноваційних кластерів буде ефективним лише за умови налагодження взаємовигідної співпраці органів місцевого самоврядування, освітніх і наукових установ, бізнес-структур, міжнародних фондів, громадських організацій та інших зацікавлених сторін. Основними напрямками такої співпраці є: пошук і залучення вітчизняних та зарубіжних інвесторів, включаючи міжнародні

гранти, проекти, програми; сприяння комерціалізації наукових досліджень і розробок; ініціація створення інноваційних кластерів для забезпечення потреб регіону та в експортно-орієнтованих галузях; інформаційно-консультативна взаємодія; сприяння розвитку інфраструктури для забезпечення ефективної діяльності учасників кластерів; розвиток венчурного і молодіжного підприємництва; забезпечення професійного розвитку фахівців відповідно до потреб інноваційної моделі економіки.

Література:

1. Федорова В.Г. Еволюція класичних теорій мережних і кластерних форм розміщення виробництва / В.Г. Федорова // Економіка і регіон. – 2011. – №2. – С. 51-54.

2. Федулова Л.І. Інноваційні кластери – ядро регіональних інноваційних екосистем / Л.І. Федулова // Матеріали I Міжнародної науково-практичної е-конференції «Мультидисциплінарні академічні дослідження і глобальні інновації: гуманітарні та соціальні науки» (MARGIHSS 2015) (Київський національний лінгвістичний університет, м. Київ, 10-11 вересня 2015). – Київ, КНЛУ, 2015. – С. 95-99.

3. Кузьменко Л.М. Децентралізація управління як фактор забезпечення модернізації промисловості України / Л.М. Кузьменко, М.О. Солдак // Управління економікою: теорія та практика: Зб. наук. пр. – К.: ІЕП НАНУ, 2015. – С. 42-51.

4. Іванченко Г.В. Основні джерела фінансування інноваційного кластеру в регіоні / Г.В. Іванченко, А.К. Мідляр // Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: X Міжнародний бізнес-форум (Київ, 21 березня 2017 р.) / відп. ред. Мазаракі А.А. – Київ: Київ.нац.торг.-екон. ун-т, 2017. – С. 77-79.